

Kära alla!

Det här är en fantastisk dag. Till och med vädret blev strålande, fast alla prognoser sa ösregn! Jag var beredd med regnkappan, fast jag egentligen helst ville stå i den här klänningen av ett skäl: det var det sista min mor sydde till mej och jag hade velat ha mina föräldrar här idag. De hade varit så stolta, så stolta, fastän ganska förvirrade faktiskt. Piraten? Litteraturpris? En professor som analyserar mina böcker? Men Piraten är ju så rolig!

Jag tror de hade lite samma inställning som Kristianstadbladet, när de strängt recenserade Grabben i graven bredvid: ”Denna bok är så rolig så man undrar om det verkligen är frågan om litteratur!”

Det var far som alltid sade åt mej att jag skulle läsa Piraten, fast jag faktiskt aldrig såg honom läsa hans böcker, de enda böcker han läste var tunga tjocka saker, på rygg i sängen om kvällen. Han ville hålla sej vaken tills mor släckte lampan, och om han nickade till dunkade såna böcker ner i pannan på honom och väckte honom. Piraten var helt enkelt för lätt, i kilo räknat.

Mina föräldrar tillhörde generationen arbetarungdomar som sjöng Dan Andersson och Evert Taube på sina fester, långt innan de hyllades av kritiker som riktiga författare. Och de älskade att berätta historier. Jag tror de såg på Piraten som en rolig figur, lite i stil med hur eftervärlden betraktade Bellman, ni vet ”Det var en tysk och en fransk och Bellman som...”

Och det ser jag som högsta beröm! Tänk att överleva som en glädjespridare i det allmänna medvetandet! Tror ni nånsin folk kommer att berätta historier om ”Det var en tysk och en fransk och Lars Norén”? Jag är alldeles särskilt stolt när jag tänker på hur Piratensällskapet lyckats pricka in vår tids glädjespridare i sin prislista, det känns stort att få komma med i samma krets som Hasse Alfredsson och Torgny Lindgren och Carin Mannheimer!

Men det dröjde innan jag hittade till Piraten! Som de flesta ungdomar skulle jag förstås se ner på mina föräldrars litteratursmak, och när jag kom till Lund för att läsa litteraturvetenskap var jag redan gravt intellektuell och läste bara svårtillgängliga, dystra böcker av utländska författare med besvärliga namn – ja lite som DN:s kritikertopplista än idag... Till sist var det nån som sa åt mej att bor man i Lund måste man läsa Piraten och stack Bock i örtagård i min hand.

Och redan efter första kapitlet var jag förlorad! Jag menar, när Esping låter bli att tända sin cigarr i kyrkan för att han får syn på en skylt med lång text. Han kan ju inte läsa men han vet att de långa skyltarna brukar betyda ”rökning förbjuden”. I själva verket står det ”Jg är uppståndelsen och livet”...

Inte för att Fritjof Nilsson Piraten bara är rolig! Då skulle hans böcker varit tvådimensionella. Han kan konsten att ge dem djup genom att blanda skämt och allvar, beskriva livet som det är, en blandning av sorg och glädje. Och stora författare har alltid behärskat den där blandningen, från Astrid Lindgren till Dostojevskij! Selma, August, Hjalmar Söderberg, Vilhelm Moberg – alla har de inslag av stor humor. Det gör dem mera realistiska än de författare som enbart är tragiska.

Och så är det ju det här med berättandet! En av de märkliga saker jag upptäckte när jag började läsa Fritjof var att jag plötsligt kände igen vissa historier! Det var sådana som berättats på mina föräldrars fester – om mannen som kom hem på småtimmarna och hustrun som väntade i hallen med en brödkavel – och han oskadliggjorde henne genom att skicka in en marsipantårta som hon inte kunde motstå! Det är ju Krakow och Amanda, fast det berättades på festerna som om det hade hänt en släkting till en granne! Och mysteriet med de svarta fotspåren i köket, det var en kusin som ...

Jag menar, hur många kan skriva så bra historier att de står för sej själva, som äkta klintbergare?

När jag började i branschen förstod jag mer av vad som ger Piratens historier evigt liv. Jag begrep hur han putsat på sina formuleringar, tills de går raka vägen hem. Fulla studenter går än idag ”som schackhästar” förbi mina fönster i Lund! Jag får anstränga mej för att inte urarta till en citatmaskin.

Nu förstår ni varför jag anser det här priset mera värt än Nobelpriset! Fast för övrigt är jag inte direkt bortskämd med priser. Jag har fått kossor i keramik av bondeorganisationer, en bronskotte av en tidning, en gång var jag nominerad till en soppeslev! Och så har jag nominerats till ett franskt pris som hette Prix Cevenne härom året, jag googlade på det och upptäckte att det var ett pris för travhästar! Var lite bitter ett slag för att jag trodde nån drev med mej, men det visade sig att det fanns ett litterärt pris med samma namn.

Och ja, jag har varit nominerad till Augustpriset också, det var en bok som handlade om ett självmord, det sägs att det ska böcker göra för att bli nominerade till August. Jag brydde mej inte så mycket om det, på den tiden var Augustpriset inte så känt, jag trodde att det rörde sej om ett årskort till Strindbergsmuseet i Blå tornet ungefär. Och på prisutdelningen satt jag där med min äldste son och hörde hur man sa från scenen: ”...och Augustpriset, 100 000 KRONOR!, går i år till Rose Lagercrantz” ...Det var som om jag riktigt kände summan vissla min näsa förbi! Men min son böjde sej fram och viskade: ”Det är helt OK, jag har en säker vinnare på Solvalla på söndag...”

Jag har blivit hyllad i min hemstad Karlskrona också. Det ringde en man från Länsstyrelsen och sa på bred Karlskrona-dialekt:

”Jo, de e söå att vi haur fyra konferenssaular här på länsstyrelsen och vi haur döpt dom efter våra

författare... Harry Mattinsson, Salje och Ragnar Jändel... jaur, dom e ju döa allihop, men haur du nått emot att vi döper den fjärde efter dej - fast du inte e dö än?"

Och jag har faktiskt fått en större summa från svenska akademien en gång, men det har jag alltid trott berodde annat än rent litterära kvaliteer. Jag råkade sitta i samma kommitté som Horace Engdahl en period, och efter sista mötet var vi hemma hos mej ett gäng och spelade dragspel och drack whisky. Horace var i bra form, och han är bra på dragspel också! Och inte långt därefter kom de här pengarna från akademien...

I alla fall vill jag nu särskilt tacka de olika parter som get mej det här underbara priset. Simrishamns kommun, som så klokt satsar på kulturen, när alla andra skär ner. Sparbanken Syd, som värnar om det lokala på så många sätt, också kulturen – kan ni tänka er Nordea dela ut priser till författare? Nej, om dom kallar på en så vet man att dom vill kränga fonder... Och så förstås Piratensällskapet – det ska ni veta att det är varje författares dröm att en gång bli odödliggjord med ett Sällskap! Jag jobbar på det, som alla författare tycker jag om att inbilla mej att jag inte skrivit mitt Storverk ännu.

Men framför allt vill jag tacka alla läsare. Ni vet ju att utan er FINNS det inga författare. Så för er sjunger jag nu en sång ur julkalendern som jag en gång gjorde åt Sveriges radio. Varsågoda, och TACK!!

UTAN DEJ

**Utan dej är jag en gris utan ho
utan dej är jag en sparv utan bo
utan dej är jag en askunge utan sko
ja, jag är svans utan ko utan dej!**

**Utan dej är jag en deg utan jäst
utan dej födelsedag utan fest
utan dej är jag en sadel utan häst
ja, jag är öst utan väst utan dej!**

**Utan dej är jag en mäktig och ärorik kung
utan land
Utan dej är jag en brandbil med stege och slang
utan brand
Utan dej är jag en blodtörstig farlig vampyr
utan tand
Ja, jag är hav utan strand utan dej!**

**Utan dej är jag kanon utan krut
utan dej är jag en bok utan slut
utan dej är jag en stjärngosse utan strut
jag är trumpet utan tut utan dej!**